



**TILSYNSUTVALGET  
FOR DOMMERE**

**KLAGE FRA A PÅ TINGRETTSDOMMER B, X TINGRETT.  
SAK NR 111/04.**

Tilsynsutvalget for dommere har i møte 14. mars 2005 truffet vedtak i ovennevnte sak.

Vedtaket er truffet av følgende medlemmer: Anne Lise Rønneberg, leder, Jon Høyland, Halvor Kjølstad, Trine Buttingsrud Mathiesen og Inger Lise Gjerv. Sistnevnte møtte som vararepresentant for Wenche Frogn Sælleg, som hadde forfall.

Ved brev av 29. desember 2004 har A inngitt klage på tingrettsdommer B ved X tingrett. Ved brev av 18. januar 2005 har tilsynsutvalgets sekretariat varslet A om at klagen vil bli vurdert avvist, idet den synes å gjelde misnøye med rettsavgjørelser, noe som faller utenfor utvalgets kompetanse å vurdere. Med bakgrunn i klagers kommentarer til avvisningsspørsmålet i brev av 24. januar 2005, ble klagen likevel forelagt innklagede dommer til uttalelse. Embetsleder ved X tingrett er orientert om klagen. A har senest tilskrevet utvalget ved brev av 10. februar 2005, med kommentarer til dommerens uttalelse.

Saksforholdet er i korthet følgende:

I juni 2004 begjærte A midlertidig forføyning overfor X tingrett med påstand om at hans sønn skulle ha fast bopel hos ham.

På grunn av tidsaspektet i saken, ønsket tingrettsdommer B å gjennomføre en samtale med barnet snarest mulig etter det var innkommet tilsvaret i saken. Dommeren ønsket i utgangspunktet å snakke med barnet i løpet av uke 27, da han selv skulle begynne ferien den påfølgende uken. Retten hadde fått opplyst at barnet ville være bortreist på ferie i uke 27, og det syntes derfor ikke praktisk mulig å gjennomføre samtalen før i uke 28. Den 30. juni 2004 (uke 27) oppnevnte tingrettsdommer B en psykolog som sakkyndig i saken, og ga ham i oppdrag å gjennomføre samtalen med barnet. Det var i oppnevningensbrevet forutsatt at samtalen skulle finne sted i løpet av uke 28. Partenes prosessfullmektiger ble den 30. juni 2004 tilsendt gjenpart av oppnevningensbrevet, og samtidig orientert om hvordan dommeren på dette tidspunkt så for seg den videre framdrift i saken.

Da tingrettsdommer B noe senere i uke 27 ble gjort oppmerksom på at barnet ville komme tilbake fra ferie allerede torsdag 1. juli 2004, besluttet dommeren seg for å gjennomføre samtalen med barnet fredag 2. juli 2004. Beslutningen ble meddelt partenes prosessfullmektiger per telefon 1. juli 2004. A's prosessfullmektig var ikke til stede på kontoret og beskjed ble lagt igjen på advokatens telefonsvarer.

Psykologen hadde ikke anledning til å være til stede på samtalen den 2. juli, og tingrettsdommer B gjennomførte samtalen på egen hånd. Dommerens referat fra samtalen

ble oversendt partenes prosessfullmektiger per faks samme dag. A's advokat informerte ham den 5. juli 2004 om at dommeren hadde gjennomført samtalen med barnet den 2. juli. Ved brev til X tingrett av samme dag trakk A saken. Dommerens saksbehandling i forbindelse med den gjennomførte samtalen med barnet, ble oppgitt som begrunnelse for A's beslutning. I brev fra tingrettsdommer B til A av 3. august 2004 redegjør dommeren for den angjeldende saksbehandlingen og bakgrunnen for de valg han foretok i forbindelse med gjennomføringen av den aktuelle samtalen.

Saken ble avsluttet ved hevingskjennelse med saksomkostningsavgjørelse av 8. oktober 2004.

For fullstendighetens skyld opplyses det at Domstoladministrasjonen mottok gjenpart av A's brev til X tingrett av 5. juli 2004. A henvendte seg videre til Domstoladministrasjonen ved brev av 11. august og 9. september 2004, hvor han redegjorde for herværende sak, og øyensynlig forventet en oppfølging fra Domstoladministrasjonens side. Først ved brev fra Domstoladministrasjonen av 16. desember 2004 ble A orientert om at en eventuell klage på dommeren måtte rettes til Tilsynsutvalget for dommere.

A har i hovedsak vist til følgende:

Tingrettsdommer B har handlet i strid med god dommerskikk ved sin håndtering av, og saksbehandlingen i forbindelse med, den avgjørende samtalen med barnet.

Det stilles for det første spørsmål ved at dommeren selv gjennomfører den avgjørende samtalen med barnet to dager etter han har oppnevnt en sakkyndig for å gjennomføre denne samtalen. Dommerens beslutning om å selv å gjennomføre samtalen med barnet ble meddelt partene per telefon *dagen før* samtalen skulle finne sted. Telefonbeskjeden til A's prosessfullmektig nådde ham ikke i forkant av samtalen, og han ble således fratatt muligheten til å uttale seg om det endrede opplegget for gjennomføringen av samtalen. Selv om informasjonen skulle ha nådd ham den dagen dommeren informerte prosessfullmektigene, ville ikke et så sent varsel ha gitt ham tilstrekkelig tid til å vurdere konsekvensene av dommerens endrede beslutning.

Tingrettsdommer B har videre tilsidesatt hensynet til likebehandling av partene i saken, ved å endre tidspunktet for, og rammene omkring, samtalen basert på opplysninger fra motparten – uten å gi A mulighet til å uttale seg i saken. Påstanden baseres på dommerens redegjørelse i brev til A av 3. august, hvor det fremkommer opplysninger A ikke kan forstå dommeren kan ha fått fra andre enn hans motpart eller dennes prosessfullmektig. Det vises for det første til dommerens kommentar om at retten hadde fått det inntrykk at barnet vegret seg mot den forestående samtalen. Det vises videre til dommerens kommentar om at beslutningen om å gjennomføre samtalen den 2. juli 2004, var basert på en antakelse om at dette ville være den mest skånsomme løsningen for barnet. A stiller spørsmål ved hvor dommeren har disse opplysningene fra, da det er helt på det rene at dommeren på det tidspunkt beslutningen ble tatt, ikke hadde snakket med barnet. Da opplysningene i alle fall ikke stammer fra A, er det nærliggende å tro at opplysningene har fremkommet i samtaler med motparten, uten at han selv er gitt mulighet til å komme med sitt syn på saken.

Dommeren har ved sin håndtering av forholdene omkring den avgjørende samtalen, diskriminert og tilsidesatt A ved ikke å gi ham mulighet til å få uttale seg om viktige spørsmål i saken.

Tingrettsdommer B viser i sin uttalelse til klagen til det brev han sendte A av 3. august 2004, som dekkende for sitt syn på de påklagede forhold. I dette brev har dommeren i hovedsak uttalt følgende:

Etter barnelovens § 31 var retten pliktig til å høre barnets mening i tvisten om den daglige omsorg. I henhold til barneloven § 61 nr. 4, er regelen at dommeren gjennomfører denne samtalen med barnet, eventuelt med bistand av en sakkyndig. Retten kan etter denne bestemmelsen også la en sakkyndig samtale med barnet alene.

På grunn av tidsaspektet i saken, var det fra rettens side ønskelig å få gjennomført samtalen med barnet tidligst mulig for å få fram barnets syn på spørsmålet om hvor han ville bo. Da retten opprinnelig hadde fått opplyst at barnet ikke var tilgjengelig for samtale i uke 27, og dommeren selv var på ferie den påfølgende uken, oppnevnte retten en sakkyndig psykolog til å gjennomføre samtalen i løpet av uke 28. Da det senere ble klart at barnet ville komme tilbake fra ferie tidligere enn opprinnelig opplyst, besluttet dommeren seg for selv å gjennomføre samtalen den siste dagen før han gikk ut i ferie. Psykologen hadde ikke anledning til å delta på samtale denne dagen. Psykologens mandat var uansett begrenset til å få fram hva barnet selv mente om hvor han ville bo, og dommeren fant det av denne grunn ubetenkelig å avholde denne samtalen uten bistand fra sakkyndig.

Om de nærmere avveininger som lå til grunn for B's beslutning om selv å gjennomføre den angjeldende samtale med barnet, siteres følgende fra dommerens brev av 3. august 2004:

*"Det syntes derfor ikke mulig å gjennomføre samtalen før i uke 28, og sakkyndig, psykolog D, ble oppnevnt for å utføre oppdraget med å snakke med C alene, jf. oppnevningen av 30.06.04 og rettens brev til prosessfullmektigene av samme dato. D var også i kontakt med mor, E, om dette. Retten fikk det inntrykket at C vegret seg mot en slik samtale. Det ble opplyst at han i uke 28 skulle på en idrettsleir utenfor X, og at det var lite ønskelig at dette leiroppholdet ble avbrutt eller forstyrret. Da det noe senere i uke 27 ble opplyst at C ville være tilbake fra Frankrike torsdag 1. juli, besluttet undertegnede å gjennomføre samtalen fredag 2. juli. Dette ble bestemt fordi det av hensyn til C selv syntes å være den mest skånsomme løsningen."*

Tingrettsdommer B tar på denne bakgrunn avstand fra A's påstander om at det skal ha skjedd en saksbehandlingsfeil i forbindelse med samtalen med barnet, eventuelt at retten skal ha latt seg påvirke på utilbørlig måte av motpartens prosessfullmektig.

Tilsynsutvalget for dommere ser slik på saken:

Innledningsvis vil tilsynsutvalget påpeke det sterkt beklagelige ved at A's klage ble liggende ubehandlet i Domstoladministrasjonen i mer enn fire måneder før den ble overført til tilsynsutvalgets sekretariat. Selv om begge holder til samme sted, er Domstoladministrasjonen og tilsynsutvalget to ulike organer som handler uavhengig av hverandre, og klagerens henvendelse burde med en gang vært overført til utvalget. Klageren selv kan ikke bebreides for at dette ikke skjedde. Følgelig vil utvalget legge til grunn at henvendelsen er kommet innen lovens klagefrist på tre måneder, til tross for at de påklagede forhold fant sted i mai-juli 2004.

Tilsynsutvalget legger til grunn at saken er klar for behandling. Slik saken er opplyst, finner utvalget det åpenbart unødvendig å høre partenes muntlige forklaringer, jf domstoloven § 238 andre ledd, andre setning. Ingen av partene har bedt om dette.

Generelt bemerkes at tilsynsutvalget for dommere kan treffe vedtak om disiplinærtiltak dersom en dommer forsettlig eller uaktsomt overtrer de plikter som stillingen medfører, eller for øvrig opptrer i strid med god dommerskikk, jf domstoloven § 236 første ledd. Dette krever med andre ord at dommeren kan bebreides.

Imidlertid gjelder det visse unntak fra denne myndigheten. Et viktig unntak er bestemmelsen i domstoloven § 236 fjerde ledd, som sier at utvalget ikke kan "vurdere forhold som kan overprøves etter reglene i rettspleielovgivningen for øvrig". Dette betyr at dersom et forhold kan brukes som grunnlag for kjæremål eller anke til høyere domstol, kan tilsynsutvalget ikke prøve dette. Det er uten betydning om kjæremåls- eller ankeadgangen er benyttet eller ikke.

Som det fremgår innledningsvis har utvalgets sekretariat varslet A om at klagen vil bli vurdert avvist på grunn av misnøye med rettsavgjørelse. Dette har klageren tatt kraftig til motmæle mot i brev av 24. januar 2005. Han går nærmere inn på begrepet "god dommerskikk" og viser herunder til at tingrettsdommer B gjennom sin behandling av saken har opptrådt i strid med god dommerskikk. Det er dommerens håndtering av samtalen med barnet i saken, herunder hans fremgangsmåter, for korte varsler til partene m.v. som angripes. Det vises til gjengivelsen av hovedpunktene i klagen foran. I brevet av 18. januar 2005 skriver A bl.a. følgende:

"Tingrettsdommer B har i sin roll såsom domare i ovannämnda sak, i strid med "god dommerskikk", vad avser handläggning, utnämning av sakkunnig och i sin roll vad avser förhör med barnet C, åsidossatt likabehandlingen av saksöcker och saksökt. Vill i detta sammanhang referera till brev av den 29 december 2004, sidan 2."

Videre skriver han i samme brev bl.a.:

"I Utvalgets beslut om avvisning av den 18 januari 2005, vill Utvalget göra gällande at det är utanför deras mandat att ta upp frågan, då det är en fråga om missnöje mot ett rättsbeslut som kan eller har kunnat överklagas genom "anke, kjaeremål, genopptagelse" mot beslutet.

**A bestrider detta synsätt**, som att Utvalget har missförstått A's grunder för denna talan, eller at A har uttryckt sig oklart, eller en kombination av bägge förhållande p.g.a. språklige grunder, dvs. att A's talan förs i skrift på svenska och Utvalgets tolkning skall ske på norska.

B's agerande är en isolerad händelse i hela saksbehandlingen som inte under några omständigheter går att överklaga eller på annat sätt framföra kritik mot i högre rätt eller inför B som saksbehandlare. Utvalget har i sitt beslut gått runt frågeställningen, genom att säga at B's agerande inte var en isolerad händelse som utfördes av domaren och i strid med god domarsed, utan en rättsavgörelse som går att överklaga. Detta är naturligtvis ett smidigt sätt at kringgå sakfrågan i denna klagen."

Deretter fremhever klageren at tingrettsdommeren ikke bare har påført klageren som saksøker i saken skade, men at han også har påført barnet skade i en familiesak der alle parter, også barnet, har rett til upartisk- og likebehandling av sin sak i domstolen, uavhengig av om saksbehandlingen er skriftlig eller muntlig. Det fremheves videre at det dreide seg om en midlertidig forføyning, og at det var spørsmål om hvor barnet skulle begynne på skolen når sommeren var over, i Sverige eller Norge.

Tilsynsutvalget vil særlig bemerke at det ikke ble truffet noe vedtak om avvisning ved sekretariatets brev av 18. januar 2005. I brevet er uttrykkelig sagt at "Klagen vurderes på

dette grunnlag avvist”, etter at det er redegjort for begrensningene i utvalgets kompetanse. Utvalget har likevel en viss forståelse for at klageren kanskje ikke har oppfattet dette.

Selv om formuleringen ”misnøye med rettsavgjørelse” i denne saken kan virke som en misforståelse, er det likevel på det rene at klagerens misnøye med dommerens saksbehandling i tilknytning til samtalen med barnet, i utgangspunktet er et forhold som kan danne grunnlag for kjæremål eller anke til høyere domstol. Det er slik at rettens saksbehandling er et selvstendig anke- eller kjæremålsgrunnlag, og det er ikke uvanlig at saksbehandlingen angripes med henblikk på å få en rettsavgjørelse opphevet og hjemvist til ny behandling i den domstolen som opprinnelig har eller hadde saken til behandling. Det fremgår av klagerens egne opplysninger at han iallfall i juli 2004, på det tidspunkt dommeren gjennomførte samtalen med barnet, var bistått av advokat. Utvalget må da legge til grunn at han har drøftet saken med advokaten, og at han har fått nødvendig informasjon om hvilke muligheter han har hatt for å angripe saksbehandlingen.

Etter dette må klagen avvises så langt den gjelder anførselen om at dommerens saksbehandling har vært av betydning for sakens resultat. Det er utvalgets oppfatning at det først og fremst er dette klageren angriper.

I denne saken fremgår det at A også uavhengig av den formelle saksbehandlingen anfører at dommeren har vært partisk og ikke tatt tilbørlig hensyn til samtlige som har vært involvert i saken, herunder også barnet. I denne forbindelse oppstår en vanskelig grensegang i forhold til de spørsmål som berører saksbehandlingen, og som utvalget ikke kan vurdere, jf ovenfor.

Tilsynsutvalget viser til at saken gjaldt tvist mellom to foreldre om hvor deres felles barn skal bo fast og alle de spørsmål som for øvrig følger en slik tvist. Dette er saker hvor sterke personlige følelser som ofte kommer til uttrykk. Etter en gjennomgang av de dokumenter som er innsendt i anledning klagesaken, finner tilsynsutvalget det ikke godtgjort at tingrettsdommer B i denne saken har opptrådt i strid med god dommerskikk.

Tilsynsutvalget for dommere har etter dette fattet slikt enstemmig

vedtak:

1. Klagen avvises i den utstrekning den gjelder forhold som kunne vært gjort til anke- eller kjæremålsgrunn i anledning dommerens saksbehandling.
2. Det foreligger ikke grunnlag for disiplinærtiltak mot tingrettsdommer B.

\* \* \* \* \*

Tilsynsutvalgets vedtak kan ikke påklages etter forvaltningslovens regler. Partene i saken kan bringe vedtaket inn for tingretten ved søksmål. Søksmålsfristen er to måneder etter at partene ble underrettet om vedtaket. Det vises nærmere til domstoloven § 239.

Kopi av dette vedtak sendes sorenskriveren i X tingrett til orientering.